

Bölüm 10

AFET LOJİSTİĞİ VE ORGANİZASYON ÖNERİSİ

Gülşen Serap ÇEKEROL¹

GİRİŞ

Tüm canlıların yaşamını tehdit eden, doğal nedenlerle meydana gelmekle birlikte insan kaynaklı olarak da meydana gelen afetler, oluştuğu andan itibaren kontrol altında tutulması gereken bir süreçtir.

Afet genel olarak; insan ve diğer canlıların yaşamını ve faaliyetlerini kesintiye uğratabilen, büyük hasar, yıkım ve insan acılarına neden olan, yerel imkânlar ile üstesinden gelinemeyen, ulusal veya uluslararası düzeyde dışarıdan yardım gerektiren, beklenmedik ve genelde ani şekilde gelişen bir durum ya da olay olarak ifade edilmektedir (Philippe, H., Scheuren, J.M., Below, R., GuhaSapir, D. 2007).

Afetler, tüm canlı yaşamını ve toplumsal yaşam sürecini derinden etkileyen olaylardır. İnsanoğlu doğal afetlere karşı hep ağır bedeller ödemiştir; birçok şehir yok olmuş, binlerce insan ölmüş, yaralanmış, kurtulanlar onarılması mümkün olmayan psikolojik yaralar almış, sosyolojik ve ekonomik açıdan büyük zarar görmüşlerdir.

Bir olayın afet olarak adlandırılabilmesi için, insan toplulukları ve yerleşim yerleri üzerinde kayıplar meydana getirmesi ve insan faaliyetlerini durdurarak ya da kesintiye uğratarak bir ya da daha fazla yerleşim birimini etkilemesi gerekmektedir. Bu tanımdan anlaşılabilceği gibi afet, olayın kendisinden çok doğurduğu sonuçlar olarak görülmektedir. Bir afetin büyüklüğü ise insanlar açısından neden olduğu can ve ekonomik kayıplarla ölçülmektedir (Kadioğlu ve Özdamar, 2005).

Dünya gündeminde her zaman en ön sıralarda kendisine yer bulan afetlerle ilgili literatürde çeşitli sınıflandırmalara rastlanmaktadır. Bunlardan ilki; doğal afetler ve insan kaynaklı afetler şeklindeki ayrımdır. Diğer bir ayrım; doğal afetler, insan kaynaklı afetler ve politik afetler şeklindeki ayrımdır. Bu ayrımların dışında; doğal afetler ve yapay afetler, doğal afetler, insan kaynaklı afetler ve teknolojik afetler; doğal afetler ve teknolojik afetler ile ani afetler ve zamanla ortaya çıkan afetler şeklindeki ayrımlara da rastlanmaktadır (Ceber, 2005).

Tüm bu sınıflandırmalar dahilinde afetleri, doğal afetler ve insan kaynaklı afetler olmak üzere iki temel grupta ele alıp alt gruplar ile sınıflandırabiliriz. (Şekil 1)

¹ Doç. Dr, Anadolu Üniversitesi, sturkay@anadolu.edu.tr

Afet yönetimi süreci bu anlamda sıklıkla tartışılması, kalifiye elemanların sisteme dahil edilmeli, eğitimler verilmeli ve bilimsel boyutta da sıklıkla araştırılması gereken bir konu olduğu görülmektedir. Büyük afetlerin yaşandığı gelişmiş ülkelerde can ve mal kaybının az olmasına karşın, gelişmekte olan ülkelerde ve az gelişmiş ülkelerde bu kayıp katlanarak artmaktadır. Bu sonuçlar göstermektedir ki afet yönetimi ve bu kapsamda afet lojistiği ile olası birçok kayıp önlenebilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Barbarasođlu, G., zdamar L., evik A., (2002), "An interactive approach for hierarchical analysis of helicopter logistics in disaster relief operations", *European Journal of Operational Research*, 140(1), s. 118-133.
2. Beamon B. M. ve Kotleba A. S. (2006). "Inventory management support systems for emergency humanitarian relief operations in South Sudan", *The International Journal of Logistics Management*, Vol. 17 Issue: 2, s.187-212
3. Ceber, K., (2005), "Mali Yönüyle Afet Yönetimi", Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi.
4. Cozzolina, A. (2012), *Humanitarian Logistics, Cross-Sector Cooperation in Disaster Relief Management*, Springer Heidelberg New York Dordrecht London.
5. Erel, M., (2016), "Afet Yönetiminde Kurumsal Yetenek, Afet Odaklılık ve Afet Yönetim Performansı Arasındaki İlişkinin Araştırılması ve Bir Uygulama", Doktora Tezi, Gebze Teknik Üniversitesi.
6. Ergünay, Oktay (2007) *Türkiye'nin Afet Profili*, TMMOB Afet Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara: Mattek Matbaacılık.
7. Ersoy, P. & Brhan, G., (2013), "Lojistik Süreçler Açısından Afet Lojistiđinin nemi, Finans Politik&Ekonomik Yorumlar Cilt: 50, Sayı:578, s.75-86.
8. Guha-Sapir, D., Hoyois, Ph., Below, R. 2014. *Annual Disaster Statistical Review 2013: The Numbers and Trends*. Brussels: CRED, p.10.
9. Howden, M. (2009), "How Humanitarian Logistics Information Systems Can Improve Humanitarian Supply Chains: A View from the Field",
10. *Proceedings of the 6th International ISCRAM Conference*, Prentice Hall, Gothenburg, Sweeden.
11. Kadioğlu, M., zdamar, E., (2005), *Afet Ynetiminin Temel İlkeleri*, JICA Türkiye Ofisi Yayını, Ankara.
12. Keskin, M.H., (2011), *Lojistik El Kitabı*, Gazi Kitabevi, Ankara.
13. Kim M., Sharman, R., Cottone, C.P.C., Rao, H.R., Upadhyaya, S.J., & Almeida, J.A. (2012), "Assessing Roles of People, Technology and Structure in Emergency Management Systems: A Public Sector Perspective", *Behaviour and Information Technology*, 31(12).
14. Mata-Lima, H., Alvino-Borba, A., Pinheiro, A., Mata-Lima, A. & Almeida, J.A. (2013). Impacts of natural disasters on environmental and socio-economic systems: What makes the difference? *Ambiente & Sociedade*, 14(3), 45-64.

15. Nisha De Silva, F. (2001), "Providing Special Decision Support For Evacuation Planning a Challenge in Integrating Technologies" *Disaster Prevention Management*, 10(1), 11-20.
16. Pan American Health Organization, (2000). *Managing Humanitarian Relief Supplies, in Natural Disasters: Protecting the Public's Health*. Washington, D.C.: PAHO, 2000.
17. Philippe, H., Scheuren, J.M., Below, R., GuhaSapir, D. (2007). *Annual disaster statistical review: numbers and trends 2006*. Jacoffset Printers, Melin: Brussels.
18. Ruiz Estrada, M.A., Yap, S.F., Park, D. (2014) "Applying the natural disasters vulnerability evaluation model to the March 2011 North-East Japan Earthquake and Tsunami". *Disasters*. 38(s2): s.111-229.
19. Sarp, N., (1999), "Disaster Management In Health Care", *Deprem Arařtırma Enstitüsü Bülteni*, 26 (81), 29-59.
20. T.C. Başbakanlık Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü. (2002). *Uluslararası Acil Durum Yönetimi*. Ankara.
21. Tercan, B. (2018) Türkiye "de Afet Politikaları ve Kentsel Dönüřüm. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(5): s.102-120.
22. Thomas, A. & Kopczak, L. (2005). "From logistics to supply chain management: The path forward in the humanitarian sector, white paper, Fritz Institute, San Francisco, CA.
23. Tomasini, R.M. ve van Wassenhove, L.N. (2009). "From preparedness to partnership: case study research on humanitarian logistics, *International Transactions in Operational Research*" 16, 549-59.
24. Yi, W. & Özdamar, L. (2004) "Fuzzy Modelling for Coordinating Logistics in Emergencies" *International Scientific Journal of Methods and Models of Complexity*, Special Issue on Societal Problems in Turkey , 7(1).
25. Zhu, J., Liu, D., Huang, J., Han, J. (2010), "Determining Storage and Capacities Emergency Response", *The Ninth International Symposium on Operations Research and Its Applications*, China.